

Knut Carlqvist
21 år
1967

Författaren i arbetstagen

Genom att bygga om stallen själv istället för att anlita arbetskraft tjänade jag 90 000 kronor per månad, konstaterar Knut Carlqvist.

Jag har byggt ett nytt stall. Svante Masen, gårdens förra ägare, slarvade en smula när han byggde det gamla. Egendomligt bleka örter bröt sig upp genom golvet. Vägarna hade varit en attraktion i Pisa. Taket kom ner när jag ropade.

Kronika

Byggfirman på orten ville ha hundratjugotusen för arbetet. Jag tyckte att det låt mycket, två månader? Sociala avgifter förstås, trucken, bankernas ockeränta och overhead. Det skenar iväg. Men jag har overhead, jag också. Käringen, en bucklig SAAB och en tretisjua brännvin om lördagkvällarna. För att betala byggfirman måste jag dra ihop trehundrausen utöver blodpuddingen.

Den bästa affären

Det var bara att låna betongblandaren och sätta igång. Jobbet tog tre månader och jag tjänade mer än jag någonsin har gjort, grovt sett 90 000 i månaden. Jag missar pensionspoängen men åt andra sidan blir män inte överåriga. Pumpen går pensionsdagen.

Elektrikern tittade in med ofert. 28 000 för att sätta in tre stallampor, ett 600 W vägelement och, med hänvisning till tvingande EU-regler, jordfelsbrytare. Jordfelsbrytaren är inte till för hästarna, de kreperar redan på krypsprömmar. Kravet har tillkommit på begäran av Europeiska Elektrikerunionen.

Offerten inkluderade tvåhundra meter kabel, jag kunde stega sextio. Mellan tummen och pekfingeret trodde sig elektriker kunna klara jobbet på en vecka, fast det kunde bli billigare. Han hade något vänt i ögonen. Det är glest mellan jobben. Här hade han en som läste böcker framför sig, en som rimligen borde ha tummen mitt i handen och längta till anemiska diktuppläsningar i dunkla källare.

Fuck EU, sade jag. Det här är ingen ny installation, det har varit lampor i det här stallen sedan elektriciteten anlände till byn 1953. Det enda nya är ett 600 W element.

Så kom det sig att jag gav mig in i elektrikerbranschen också. En stämplande kille med behörighet ska titta in en kväll och

koppla ihop det sista. Jag får papper på att det är ordentligt gjort, betalar vitt och får grönt med Länsförsäkringar.

Vinst: 20 000 kronor för två dagars jobb. Beat that, Buster.

Jag klagar inte. Jag noterar att det rådande systemet på ett betydligt smidigare sätt än den kinesiska kulturrevolutionen förmår de intellektuella till kroppsbete. Inte ett ord höjs till protest över deportationen till betongblandaren. Vi tjänar pengar som gräs. En klåpare som jag som måste mäta in varenda Leca-block med vattenpasset slår ut muren som får upp trettio block i timmen. Och staten kommer inte åt mig. Nå, vi har fastighetsskatten. Ett stall som kan användas att ställa hästar i värderas något högre än ett orbrukbart. Det kan bli en tusenlapp om året. Men jag drar mig för att bygga om boningshuset. Har fasadbeklädnaden tillkommit efter 1990 och finns treglasfönster och torktumlare, då jädrar.

Gotlands sydspets är avsatt som sommars-tugereservat för stockholmska statstjänare med bimbolöner och tomtpriserna blir därefter.

De nuvarande insticksfönstren är otypliga och klistras som på Strindbergs tid, men de är tätare än kopplade och framför allt: jag tjänar pengar på dem. Redan klädströcket ute i trädgården drar in tre, fyra lappar om året, avskrivning och el för tumlare inräknat.

Hade inte Svante Masens svärfar fått ett ryck torsmorgaren 1937 och grävt ur för källare hade vi haft jordgolv i köket också. Taxeringen kunde halveras. Jordgolv är OK, förfäddaren har levt med jordgolv sedan Cro Magnon även om mödrarna pipit.

Tomtvärdet

Enda okontrollerbara variabeln är tomtvärdet. Gotlands sydspets är avsatt som sommars-tugereservat för stockholmska statstjänare med bimbolöner och tomtpriserna blir därefter. Undersått ska sitta i en allmännyttig trä i Hemse och kolla Puttiga Pattr i Paris på videon med ett flak öl och en påse Estrella i handen. Det betedend subventioneras.

Grottmän bör skaffa sig stud-sare och några lådor ammunition för att hålla soc på avstånd. Vad är egentligen felet med galenpannorna i Oklahoma? A Hard Rain's A-Gonna Fall, som Dylan sjunger. ■

Afrika adjö

Afrikakännaren Svante Folin har efter många års frånvaro återvänt till Afrika och redovisar sina intryck i en essä i fyra delar (varannan dag framöver).

Min ofta uppsplitande kärlekshistoria med Afrika är nu inne på sitt andra halvsekel. Redan som analfabetisk parvel försjönk jag i Willy Kuhner (Tysklands Liljefors) färgplanscher i Brehms "Djurens liv". Otaliga gånger kalkerade jag Felis leo, Loxodonta africana (lejon, elefant) på handsvettigt smörpapper.

Afrika 1 (av 4)

Min dystre farfar, som på gamla dagar tvingades bli godsägare i stället för att njuta sitt otium som pensionerad, juridisk byråkrat, var en fanatisk länsstolsresenär med en passion för Afrika. Med tiden läste jag ivrigt i den guldgruva av "africana" han hop-samlat och kämpade mig fram över den mörka kontinenten i sällskap med Livingstone, Stanley, Speke, Burton, Sealous & Co.

Min pappa hade inhämtat jaktlicenser med praktfulla djursigill för "The Big Five", när hans afrikadrömmar stäcktes av hjärntumörer.

När sedan en mig mycket närstående farbror årligen började åka på jakt-safaris till Östafrika och dessutom skaffade sig en afrikansk farm med resultatet att den gamla herrgården förvandlades till ett behus av afrikanska troféer, var min afrikaförgiftning komplett.

Plötsligen bemäddel genom arv kunde jag göra min första safari 1963. De nyss avkoloniserade Kenya, Tanzania, Uganda var precis så paradisiska, som jag föreställt mig i mina mest uppjagade, eskapistiska fantasier.

The real thing

Afrika statar med cirka 400 dagdjursarter som, till skillnad från vår världsdels cirka 200 svar-observerade, brungrå varianter, är otroligt varierade, lättobserverade och iögonfallande. Elefanter, noshörningar, flodhästar, giraffer, sabelantiloper, lejon, leoparder, geparder, hyenor med flera är sensationella i sin blotta apparition. Afrika är kort sagt "The Greatest Show on Earth" - här och bara här kan man skönja spillorna från dagdjursens guldålder. I Afrika finns ännu "the real thing".

Om man går under det yttliga intrycket och studerar de senaste trettio årens vetenskapliga litteratur rörande den afrikanska faunan, får man dessutom en fenomenal insyn i de evolutionära mekanismer som frambringat detta panorama av form- och beteendevariation.

När jag första gången kom ut på savannen, hade jag i likhet med till exempel Hemingway en egen-dömlig hemkänsla. Trots den exotiska faunan verkade landskapet välbekant. Antagligen ligger savannkänslan i våra gener; det är på den vi under årmiljoner

Jag skulle gladeligen byta ut pyramiderna, Parthenon, Peterskyrkan, Angkor Wat, Kinesiska muren och andra skrytbyggen mot synen av ett par giraffer, som glider förbi Kilimandjaro i det tidiga morgonljuset.

kravade oss upp till nuvarande animal hegemonistatus. Som jägare och samlare var vi beroende av rik vilttillgång, öppna landskap, enskilda skyddande träd och vatten.

Savannparadigmet

Undersökningar av miljöestetiska preferenser visar att de trädgårdslandskap vi mödosamt anlägger, inklusive japanska miniatyrträdgårdar men exklusive den franska geometri-varianten, följer savannparadigmet. Våra artificiella paradis är ett eko av ett ursprungligt, afrikanskt Eden.

Efter ett halvdussin safaris upphörde jag att besöka Afrika i slutet av 70-talet. En viktig anledning var att den obönhörliga utvecklingen allt fräckare nafsade mig i halsarna. När djurfotografens huvudproblem blir att få en bild, där objektet inte är inramat av zebra-bandiga Volkswagonsbussar, packade med maniskt fotograferande tyskar och japaner, är det dags att byta arena.

Samtidigt som turistströmmen hotar att dränka de mer kända nationalparkerna, har slakten på viltet antagit katastrofala dimensioner. Afrika har ett totalt dominerande, ekologiskt problem - människan. Trots diktatoriskt och kriminellt vanstyre, där kleptokrater och deras klienter hänsynslöst spolieerar övervärldiga naturresurser i en anda av kortiktig girighet, växer kontinentens människomassor med i snitt 4 procent per år.

Idag finns det mer än tre gånger så många kenyaner som det fanns för 30 år sedan, när jag först kom

dit. 60-talets fantasier om afrikansk socialism, UJAMA och andra blomster som förmodades spira upp ur den postkoloniala myllan, flitigt bevätnade av välviljiga SIDA-byråkrater, har övergått i dagens mardröm. I den mån det existerar någon speciellt afrikansk form av demokrati är det varianten *one man one vote once*.

Bortsett från sporadiska mineral- och oljetillgångar är Afrika en fattig kontinent med senila jordar, totalt olämpliga för europeisk spannmåls- och boskapsproduktion. Aids epidemin förorsakar sociala och mänskliga katastrofer men saknar ännu nämnvärd demografisk effekt. Det ständigt ökande antalet hungriga munnar tvingar fram rovdrift på allt marginellare miljö. De stora djuren, som är människans direkta konkurrenter, försvinner tillsammans med skogar och savanner ned i den omätliga, kollektiva, afrikanska tarmen.

Den stora dödsdansen

För 100 år sedan fanns det uppskattningsvis 10 miljoner elefanter; så sent som 1970 torde det ha rört sig om 5 miljoner - idag återstår en halv miljon. För några årtionden sedan hade Kenya 20 000 svarta noshörningar - idag återstår ett patetiskt dussin. Den stora dödsdansen virvlar vidare och i början på nästa årtusende kommer afrikanskt stortvilt - utanför inhägnade temaparker - att vara lika passé som dinosaurierna.

Det är ganska fantastiskt att vi i den så kallade civiliserade världen resignerat låter detta ske med sparsamma utbrott av krokodiltår. När man finner 30 000 år gamla avbildningar av 49 noshörningar i en fransk grotta, framkallar händelsen världsomspännande kulturextas, medan de levande förebilderna Ragnarök resulterar i milt svärmod hos känsliga journaler. Skuggorna på grottväggarna tillmåls högre värde än de levande djuren.

Överhuvudtaget är vårt fetischistiska förhållande till mänskliga artefakter, till skillnad från vår liknighet inför evolutionära designprodukter, märkligt.

Jag skulle gladeligen byta ut pyramiderna, Parthenon, Peterskyrkan, Angkor Wat, Kinesiska muren och andra skrytbyggen mot synen av ett par giraffer, som glider förbi Kilimandjaro i det tidiga morgonljuset. Sixtinska kapellet sinistra sumu-sibyllor är bisarra men tillhör definitivt en lägre estetisk viktclass än en impala. Det är närmast hädsk att i det mänskliga världsarvet jämföra Skogskyrkogården och ristinngarna i Tanum med Ngorongoro.

Så har jag resonerat i tilltagande förbittring och vänt Afrika ryggen för att slippa bevittna det blandade pang- och snyftslutet. Plötsligen erbjuder en mycket nära, gammal vän - en synnerligen filantropisk misantrop - mig att beledsaga honom på en gratis valfri resa till bästa möjliga, återstående Afrika för att ta ett nostalgiskt avsked. Jag accepterade och kommer att redovisa mina intryck i följande artiklar.

SVANTE FOLIN